

Підкреслюється, з одного боку, потужна сила, якою наділений блакитний колір, він може спровокувати хроматичний скандал, його насиченість може призвести до запаморочення (*le scandale chromatique, d'une profondeur qui colle le vertige; la rigueur et le classicisme de la technique*), з другого – спокійна, мирна картина пейзажів Коро, м'якість малюнку, півтональність приглушених кольорів (*le bleu de Corot, (moins pastel en vérité qu'il n'apparaît sur la reproduction proposée), la douceur du dessin et les demies teintes des tons terreux*).

Отже, розкриття багатогранної символіки синього кольору, маркованої сакральністю, благочестю, чарівністю, рівновагою, сприяла утворенню величного образу жінки в синьому одязі, передаючи не лише її зовнішню красу, але й внутрішню.

Посилює розуміння символу синього кольору загальний настрій та стилістика тексту.

Таким чином, лексико-семантичний аналіз поданого дискурсу живопису дозволив побачити поєднання форм, ліній, кольору, спеціальної термінології, специфічної техніки художників, що створило єдине розуміння символіки синього. Зібравши воедино отримані дані ми можемо говорити про трактування даного кольору у позитивному контексті, як символу сакральності, святості, благочестя, гармонії, краси та величі.

Найголовнішою рисою інтерпретації символу є те, що здебільшого його значення передається імпліцитно, тобто у тексті автор не надає прямої вказівки на значення того чи іншого кольору, а передає його за допомогою мовних засобів, стилістичних конструкцій, допоміжних засобів, загального настрою та ритміки тексту.

Література

- Болотина М.А. Символика цвета в русском и английском языках/ Болотина М.А., Шабашева Е.А. // Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта - 2011 - №2 – С. 7—12. Булатова А.П. Концептуализация знания в искусствоведческом дискурсе / Булатова А.П. // Вестник Московского университета – Сер.9, Филология – 1999 - №4 – С. 34–49. Ведьманова Е. Е. Особенности искусствоведческого комментария как вторичного зависимого креолизованного текста/ Ведьманова Е. Е // Известия Самарского научного центра Российской академии наук, Т. 11 - №4 – 2009 – С. 87-96. Вербицкая М.В. Теория вторичных текстов: На материале современного английского языка: автореф. дисс. на здобуття ступення д-ра филол. наук/ Вербицкая М.В. - М., 2000 - 47 с. Коваль О.В. Назначение в поэтику: Общность теории языка и теории искусства в свете художественной семиотики и лингвоэстетики / Коваль О.В. // Критика и семиотика – 2007 - №11 – С. 16-18. Лотман Ю.М. Символ в системе культуры/Лотман Ю.М.// Статьи по семиотике и типологии культуры – Таллин: Александра, 1992 – С.191-199. Матханова И.П. Проблемы интерпретационных исследований: типы и режимы интерпретации / Матханова И.П., Трипольская Т.А. // Вестник Московского университета [серия 9. Филология] – 2005 - № 5 – С. 88-105. Немикин В.В. Символика цвета / Немикин В.В. // Вестник АлтГТУ им. И.И. Ползунова – 2010 - №1-2 – С.47-49. Смирнов В. Л. О символах в искусстве. Язык и секреты живописи / Смирнов В. Л. // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.portal-slovo.ru/art/35853.php>. Фрумкина Р. М. Цвет, смысл, сходство / Р. М. Фрумкина. – М.: Наука, 1984 –175 с. Эткинд А. М. Цветовой тест отношений / А. М. Эткинд // Общая психодиагностика – М.: Новое литературное обозрение, 1987 – С.221-227. Словарь международной символики и эмблематики / [ред. Похлебкин В. В.] – М.: Международные отношения, 1995 – 560 с. Словарь сюжетов и символов в искусстве / [ред. Холл Дж.] – М.: КРОН-ПРЕСС, 1996 – 655 с. Chevalier J. Dictionnaire des Symboles // Chevalier J., Gheerbrant A. – Paris: Robert Laffont, 1982 – 1100 p. Chronique des cimaises: Recueil des critiques [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://deloeiletdelamain.hautetfort.com/archive.html>. Pastoureaux M. Bleu. Histoire d'une couleur / Michel Pastoureaux.- Édition du Seuil, France – 2002, - 217 p. Robert P. Le Nouveau Petit Robert / Paul Robert – Le Robert, France – 1996 – 2841 p. Verneuil M.P. Dictionnaire des Symboles Emblèmes & Attributs / Verneuil M.P. – Paris: Librairie Renouard, 1984 – 572 p.

УДК 811.111:81'42

НАГІРНИЙ Л.Я.

(Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича)

МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ АДРЕСОВАНOSTІ В АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ВИСТУПІ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ СТВЕНА ХАРПЕРА)

Стаття присвячена дослідженню засобів вираження адресата у сучасному англomовному політичному тексті. Проаналізовано засоби вираження адресованості на лексичному, семантичному та прагматичному рівнях мови. Встановлено особливості адресованості у політичному тексті.

Ключові слова: семиотичний аналіз, адресованість, політичний текст, адресат, адресант.

Нагирный Л.Я. Средства выражения адресованности в англоязычных политических выступлениях (на материале речи Стивена Харпера) Статья посвящена исследованию средств выражения адресата в современном англоязычном политическом тексте. Проанализированы средства выражения адресованности на лексическом,

семантическом и прагматическом уровнях языка. Установлены особенности адресованности в политическом тексте.

Ключевые слова: семиотический анализ, адресованность, политический текст, адресат, адресант.

Nahirny L.Ya. The Expressive Means of Address in English Political Speech (Based on Speeches of Stephen Harper).

The article investigates the expressive means of recipient in modern English-speaking political text. The expressive means of address have been analysed at the lexical, semantic and pragmatic levels of language. The features of address in political text have been determined.

Keywords: semiotic analysis, address, political text, recipient, communicator.

На межі тисячоліть унаслідок розвитку та зростання ролі комунікативних технологій, глобалізації комунікативного простору в сучасному суспільстві дослідження проблем комунікативного впливу на масову свідомість і свідомість особистості вийшли на передній план.

Дослідження комунікативно-прагматичних особливостей форм адресованості в політичному тексті припускає вивчення взаємодії учасників інтеракції на семіотичному рівні, де можна простежити відношення комунікантів, їх наміри, відчуття, емоції для більш детального з'ясування методів впливу на аудиторію. Під адресованістю у статті розуміємо активну і чітку спрямованість мовного акту на конкретного адресата, на котрого адресант виразно орієнтується у розумінні можливостей сприйняття пропонованої йому промови, її змісту та мовного впливу на нього. У роботах останніх десятиліть учені переконливо доводять, що від чинників мовця і адресата залежить як здійснення комунікантами їх прагматичних цілей, так і спосіб мовного звернення в політичному тексті. Вивчення походження та прагматичних властивостей адресованості проводиться як вітчизняними, так і зарубіжними лінгвістами у межах семасіології (О.С. Кубрякова, М.В. Нікітін) лінгвістики та семантики художнього і політичного текстів (А.Д. Белова, О.Й. Шейгал, І.В. Арнольд, Н.Д. Арутюнова, О.П.Воробйова, І.Р. Гальперін, Є.А. Гончарова, В.А. Кухаренко, Г.М. Молчанова, З.Я. Тураєва), теорії художнього мовлення (В.В. Виноградов, Г.В. Степанов), літературознавства, літературознавчої та філософської естетики, семіотики (Р. Барт, М.М. Бахтін, У. Еко, В. Ізер, Р. Інгарден, Ю.М. Лотман, Ю.С.Степанов), проте аналіз реалізації засобів вираження адресованості в сучасних політичних промовах залишається неповністю досліджений. Різноманітність можливих форм адресованості політичного тексту та зростаючі потреби до його аналізу семіотичної організації адресованості становлять **актуальність** даного дослідження.

Метою роботи є окреслити семантичний, синтаксичний та прагматичний рівені вираження адресованості англійського політичного тексту у промовах канадського прем'єр міністра Стівена Харпера у період з 2011 по 2014 роки.

Предметом є семантичний, синтаксичний та прагматичний аспекти вираження адресованості у політичних текстах на матеріалі фрагментів політичних промов Стівена Харпера, які є **об'єктом** дослідження.

Однією з найважливіших форм людської комунікації є текст, тому стає об'єктом обговорення широкого кола вчених, які займаються гуманітарними дослідженнями. Оскільки текст є продуктом мовленнєвої діяльності окремої особи, то він окрім власне інформації має свої цільові установки.

Як відомо, вибір мовних засобів (семантичних, граматичних, синтаксичних і стилістичних) залежить від прагматичних та соціальних цілей автора. А тому для тексту характерні як відношення відповідних мовних одиниць до предметів і явищ реальної дійсності (семантика), їх відношення один до одного (синтактика), так і прагматична спрямованість [Наєр 1981, с. 106]. Семіотична методологія дозволяє зібрати воедино все найосновніше в обидвох концепціях влади та поведінці індивідів і груп по здійсненню владних функцій, їх мотивація та форми, і представити владу як суб'єктивне відображення об'єктивної реальності, виражену в певних символах (сенсах, знаках) і відповідних їм діях суб'єктів політики.

Такий підхід до сьогодні досить успішно застосовується в теорії культури при аналізі проблем комунікативного характеру літератури та засобів масової інформації, а також

національної специфіки їх сприйняття [Селіванова 2008, с. 74]. Семіотичний рівень аналізу дозволяє уявити політичну владу як ативний процес, при якому держава та її інституції здійснюють постійний регулятивний вплив за допомогою якихось символів і знаків, покликаних викликати відповідну реакцію адресата – електорату цієї держави, його окремих груп і громадян. Це суб'єктно-об'єктна взаємодія, що здійснюється за допомогою певних знакових систем, сукупностей символів і смислів, що представляють собою мову спілкування [Leech 1983, с. 210].

Одним із невід'ємних елементів при мовленні є звертання, що є багатоаспектною одиницею та функціональним елементом спілкування, що чітко простежується у політичному зверненні. Оскільки звертання є основним вербальним засобом вираження адресованості, воно може виступати й засобом іменування адресата, управління комунікативним процесом, експлікації емотивних конотацій висловлювання, бути маркером ставлення одного учасника спілкування до іншого. Звертання – це ті елементи мовного етикету, які передусім сигналізують про соціальні відношення, що встановлюються в рамках комунікативного акту. Вживання форм звертання детермінується низкою чинників, які за своєю природою належать до різних аспектів: біологічного, соціального та мовного [Корнійко 200, с. 2].

На даному етапі лінгвістичних досліджень ще немає чіткого та однозначного визначення терміну адресованості. Оскільки дане поняття торкається обох учасників комунікації, а саме адресата та адресанта, тому важливо їх детермінувати. У термінологічній енциклопедії сучасної лінгвістики стверджується, що адресант – один із комунікантів; той, хто породжує висловлення, тобто мовець або автор тексту, а адресат – один із комунікантів, на якого спрямована й розрахована мовленнєва дія того, хто породжує висловлення, тобто співрозмовник або читач, реципієнт повідомлення [Селіванова 2006, с. 14]. За словами Карпчук Н.П. адресат – кінцева ланка комунікативного ланцюга, об'єкт мовленнєвого впливу. Адресант свідомо будує своє повідомлення відповідно до концептуальної та емоційно-оціночної моделі адресата, яка й визначає вибір специфічних мовленнєвих засобів та побудову дискурсу в цілому. Оформлення дискурсу з урахуванням соціально-психологічної моделі адресата сприяє тому, що інформація дискурсу адекватно сприймається адресатом, а це означає, що дискурс виконує своє комунікативне завдання [Карпчук 2005, с. 3].

Пропонуючи термінологічне визначення поняття „адресат”, Ф.С. Бацевич зазначає, що „адресат” є кінцевим „споживачем” повідомлення, створеного адресантом; у міжособистісному спілкуванні – особа, яка сприймає повідомлення і відповідно до своїх когнітивних стратегій і конкретних контекстних і ситуативних умов інтерпретує повідомлення адресанта. Адресат – це не пасивний споживач інформації, а активна особистість, від якої значною мірою залежить успіх спілкування. [Бацевич 2004, с. 332]

Отже, можна сказати, що адресованість це сукупність настанов адресанта що орієнтується на уявного адресата.

Важливо пам'ятати, що серед аспектів вивчення тексту можуть бути, зокрема, його будова, структура, композиція, зміст, значення та вплив на формування думки, на реакцію суспільства загалом і кожної людини зокрема за допомогою лексичних, семантичних, синтаксичних, прагматичних засобів вираження так званих настанов адресанта на реципієнта.

Таким чином, семіотичний розділ текстознавства допомагає визначити текст як сукупність елементів мови.

Для текстознавства семіотичний аспект має велике значення ще й тому, що користуючись засобами і правилами семіотики, політик може якнайвиразніше зобразити словами-символами те, що зробить можливим уявити ситуацію, про яку йдеться, якщо розповідається про факт або подію, або ж відчуті настрої людини чи певної кількості людей, якщо говорити про вислови, цитати або коментарі щодо певних подій. Так само за допомогою різних слів, значення яких усім відоме, але вжитих у конкретній ситуації і з новим конкретним змістом, можна збентежити, зворушити слухача, глядача чи читача, або ж,

навпаки, закликати його до певних висновків, думок, а іноді, як наслідок, – і дій.

Серед найважливіших засобів вираження адресата у політичному виступі і дискурсі загалом є особовий займенник однини *you–ти* або множини *you–ви*. Цей засіб володіє методом вказівки на учасників мовного акту за допомогою різноманітних займенників, що є також засобом рольового дейксису. Вживання даного займенника та його семантичні функції у політичному тексті зумовлені тим, що категоріальне значення даного займенника включає кількісне і якісне індексування значення при вимірюванні емоційного ставлення особистості до суб'єкта, тобто до адресата. Згідно з цим, можна виділити такі компоненти значення займенника *you* у політичній промові:

1. Особовий займенник *you* використовується політиком для звертання до одного конкретного слухача. Таким чином, *you* набуває значення реципієнта висловлювання, наприклад: *“You remind me today, seeing you here, of our military mission to Afghanistan, a place of course where you served one of the many dangerous assignments during your military career”* (PM Delivers Remarks at Fanshawe College) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/05/02/pm-delivers-remarks-fanshawe-college#sthash.tKgDF2Eу.dpuf>]. Тут прем'єр міністр звертається конкретно до президента коледжу Феншо Пітера Девліна.

2. Безособове *you*. Прем'єр міністр звертається до жителів провінції Нунавут загалом. В цьому випадку він не має цільової аудиторії.

I want you to know that our new National Government is very proud of our military. And you can count on our full support on this and all your future missions (Securing Canadian Sovereignty in the Arctic) [<http://pm.gc.ca/eng/news/2006/08/12/securing-canadian-sovereignty-arctic#sthash.dNY5Ex7J.dpuf>].

3. Узагальнююче *you* вживається під час звертання до групи адресатів, що залучені у процесі комунікації. *“You should be aware that you have a Minister of Public Safety who is not just committed to the Government's priorities in the area of criminal justice..”* (PM announces RCMP Cadet training pay to boost recruitment) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2008/06/20/pm-announces-rcmp-cadet-training-pay-boost-recruitment-0#sthash.1nBl4DU.20qOlP9.dpuf>]

У політичному виступі форма займенника *you* не слугує для розрізнення соціального статусу адресата. Однак, незважаючи на те, що *you* не розрізняє соціальні ролі співрозмовників, цей займенник може виконувати фатичну функцію у політичній промові котра підтримує канал спілкування з аудиторією відкритим, наприклад:

“So if you want to ensure that the federal accountability act passes and we make long-term reforms to clean up government in Ottawa...” (Address by the Prime Minister on how the budget will boost Canadian business [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2006/05/24/address-prime-minister-how-budget-will-boost-canadian-business#sthash.Ef7gTc1h.Kf6g0bVn.dpuf>].

Такий семантичний аналіз дає можливість окреслити певні прагмасемантичні засоби вираження адресованості на рівні форми звернення особового займенника *you* у тексті політичного виступу. Також лексико-семантичне наповнення політичного дискурсу зумовлює наявність у його основі оцінних концептів, які нерідко мають категоричне значення. Безпосередній зв'язок політичного дискурсу з ціннісними орієнтаціями в суспільстві дає всі підстави віднести його до оцінних дискурсів, в яких визначальними прагматичними структуротворчими чинниками є аксіологічні стратегії.

Розглянемо, наприклад, одноосібне звернення двох видів, тобто *nominal* (common or proper noun) and *adjectival*:

Nc: Frind, boy, lady, gentleman etc *“And friends, let me just take a moment to offer a few special greetings to Consul General of India, Mishra...”*. *“Now, ladies and gentlemen, exactly one year ago, as you know, Laureen and I were in India”* (PM delivers remarks in Mississauga) [<http://www.pm.gc.ca/eng/node/34472#sthash.NNjVMa9O.dpuf>].

Npr: Gerald, Ed, Lawrence etc. *“I also want to thank Canada's public service through its Head, Wayne Wouters, for its dedication to this over the past four years with special mention to our Chief Negotiator, Steve Verheul* (PM delivers remarks in Mississauga) [<http://www.pm.gc.ca/eng/node/34414#sthash.G9tvKVOk.dpuf>].

Прикметникова модель виражається вживанням субстантивованих прикметників типу: шановний(-а), поважний і т.д. “*Prime Minister Tony, parliamentary colleagues, distinguished guests, ladies and gentlemen*” (PM delivers remarks during a dinner in honour of Prime Minister Abbott) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/06/09/pm-delivers-remarks-during-dinner-honour-prime-minister-abbott#sthash.28IO8URe.4y2gIMyB.dpuf>]

Двоособові, вживаються для вираження адресованості таким чином:

Noun+Noun

TLN (title+last name): “*Your Excellencies Governor General and Sharon Johnston, colleagues from both Houses and both sides of the aisle of the Parliament of Canada, Your Honour Lieutenant Governor Nicholas, Premier Alward...*” (Check Against Delivery) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/06/10/pm-delivers-remarks-regimental-funeral-fallen-rcmp-officers-moncton#sthash.p3OhKwBa.dpuf>].

Prnpos+Adj: my boy, my friend, my lady, my citizens, my fellows “*And, my friends, I understand we are celebrating the launch of that new mine school today*” (PM delivers remarks in La Ronge) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/07/30/pm-delivers-remarks-la-ronge#sthash.P2vcVqRB.dpuf>].

Трьох особові, вживаються наступним чином:

Prnpers+Adv/Adj+Nc: “*In fact, your Highness, you are no longer simply a visitor*” (PM welcomes His Highness the Aga Khan to Canada’s Parliament - See more at: <http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/02/27/pm-welcomes-his-highness-aga-khan-canadas-parliament#sthash.BmuWDHtJ.R9hDexE5.dpuf>) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/02/27/pm-welcomes-his-highness-aga-khan-canadas-parliament#sthash.BmuWDHtJ.dpuf>].

Функціонуюча дія іменників в значенні адресованості поділяється на дві групи:

1.Безособові іменники, комунікативна дія яких полягає на визначення адресованості - philosopher, politic, congressman: “*As you would expect – as a politician – I come across people who don’t like this or that about what our government is doing on one day or the next*” (PM welcomes His Highness the Aga Khan to Canada’s Parliament) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2006/10/27/prime-minister-harper-addresses-oakville-chamber-commerce#sthash.pT49IRPg.dpuf>];

2.Якісні іменники, які виражають відношення спікера до свого адресанта - (“*Dear friends, two years ago in Quebec City we discussed challenges involving the environment...*” (Statement by the Prime Minister of Canada on the occasion of the 13th Francophonie Summit) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2010/10/23/statement-prime-minister-canada-occasion-13th-francophonie-summit#sthash.Z8VdBfMO.dpuf>];

- традиційні ввічливі форми – “*I would like to thank you, Mr. Secretary General, for having agreed to meet me in Ottawa prior to those two important summits*” (Statement by the Prime Minister of Canada on the occasion of the 13th Francophonie Summit) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2010/10/23/statement-prime-minister-canada-occasion-13th-francophonie-summit#sthash.E8DocN7v.dpuf>]; “*Thank you, Senator Ngo for that kind introduction, and thank you all, ladies and gentlemen, for that very warm welcome* (PM Delivers Remarks at the Tribute to Liberty Dinner) [<http://pm.gc.ca/eng/video/36475/transcript>].

В таких випадках спікер обмежений в своїй адресованості за визначенням соціального статусу, віку, офіційних форм комунікації;

- форми звертання які вживаються рідко - *boy, girl, man, woman, baby*: “*A final word to all of you boys and girls. Maybe you dream that one day you’ll put on that white space suit with the Red Maple Leaf on the shoulder and travel into space*” (24 Seven: May 15th to 21th) [<http://pm.gc.ca/eng/video/36049/transcript>].

Іменники частіше вживаються для вираження адресованості коли спікер не знайомий з співрозмовником.

Адресат політичного звернення може виражатися також імпліцитно. Тобто, у висловлюванні відсутня лексема на позначення адресата, але з контексту відомо до кого звертається політик. Імпліцитні маркери адресованості вказують на “точки контакту”

адресата і адресанта та створюють у дискурсі “проблемні ситуації” [Кондаков 1990, с.27], які спрямовані на активізацію мовної і комунікативної компетенції адресата, його вміння переструктуризувати або перефокусувати свої фонові знання у зв'язку з текстом, що інтерпретується.

It will require balanced budgets during normal economic times, and concrete timelines for returning to balance in the event of an economic crisis (Prime Minister Harper pledges balanced-budget law in Throne Speech) [The Globe and Mail].

Так у наведеному прикладі прем'єр міністр Канади, виступаючи перед парламентом під час тронної промови, звертається з вимогою про збалансування бюджету. Проте контекст виступу свідчить, що його адресатом є саме представники уряду.

Серед сигналів адресованості до даної групи засобів взагалі належать: алюзії, мовленнєві аналогії, обігрування, ідіоматика, гра слів, важкі для декодування засоби образності, що забезпечують цілісність тексту чи його фрагментів.

Проте не всі вищеперелічені імпліцитні засоби є характерними саме для політичного виступу тому, що його діапазон дещо вузьчий. Серед сигналів адресованості, які налажать до цієї групи і які є серед притаманних для політичного виступу можна виокремити такі експресивні засоби:

а) **епітет**: *We both appreciate the God-given beauty of our vast natural landscapes* (Prime Minister Harper addresses Australian parliament in Canberra, Australia) [<http://pm.gc.ca/eng/news/2007/09/11/prime-minister-harper-addresses-australian-parliament-canberra-australia#sthash.Am4IoyTK.dpuf>].

б) **метафора**: *But, short as he was, upon the world stage he often strode like a giant* (Remembering Jim Flaherty) [<http://www.pm.gc.ca/eng/video/35779/transcript>].

Набагато рідше зустрічається ідіоматичні вирази. Наприклад:

Having hit a wall, the next logical step is not to bang our heads against it [The Globe and Mail].

Вказані імпліцитні засоби використовуються у політичному дискурсі для присутності не лише точності та простоти, але й емоційного впливу на адресата. Застосування цього типу маркерів експресивності є досить розповсюджене у політичних промовах. З матеріалів дослідження ми можемо стверджувати, що деякі метафори використовуються досить часто. Як, наприклад, метафори зі словом “step” у значенні дії, вчинку. Серед тридцяти однієї з досліджених промов метафора “step” зустрічається у восьми промовах, напр.: *That was a vital first step in the rejuvenation of Regent Park, a step that our government has supported through Canada's Economic Action Plan* (PM Announces Funding for Pathways to Education) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2011/03/03/pm-announces-funding-pathways-education#sthash.wZeaISfR.dpuf>].

Ladies and gentlemen, that's because we are here to mark another great step forward, a historic step forward in the relationship between our two countries (PM delivers remarks at a joint press conference with President Park of the Republic of Korea) [<http://www.pm.gc.ca/eng/news/2014/03/11/pm-delivers-remarks-joint-press-conference-president-park-republic-korea#sthash.gqymoQ0.dpuf>]

Можна сказати, що метою застосування автором у таких метафор є допомога адресату побудувати логічну картину запропонованих подій, фактів, підведення висновків, бажано ідентичних авторському.

Водночас варто зазначити також експліцитні маркери адресованості, до котрих належать безпосередні звертання до читача чи слухача, авторські відступи. Матеріали дослідження свідчать про те, що вказування на передбачуваного адресата політичного повідомлення досить часто міститься у передмові: це політичні колеги, опоненти, іноземні делегації, прем'єр міністри або президенти інших держав або досить широке коло спеціалістів у даних політичних, соціальних чи державотворчих галузях знань.

Говорячи про семіотичний аналіз тексту, не можливо оминати синтаксичний рівень вираження адресованості. Серед досліджених нами 1473 синтаксичних одиниць у виступах

канадського прем'єр міністра виокремлюються декілька типів речень, а саме:

а) прості (34,3 %): *The mission has been long. Our troops stood strong.*

Our country stood strongly behind them (24 Seven Exclusive: National Day of Honour) [http://www.pm.gc.ca/eng/video/35977/transcript]

б) складні речення (18,5%):

Our two great nations are allies when it comes to commercial partnerships, and we are old friends (PM delivers remarks on the occasion of the visit to Canada by French Prime Minister Jean-Marc Ayrault [http://www.pm.gc.ca/eng/news/2013/03/14/pm-delivers-remarks-occasion-visit-canada-french-prime-minister-jean-marc-ayrault#sthash.uobveyMW.dpuf]

в) складносурядні речення (33,7 %):

It is fitting that all should be present when we mark a turning point in Canada's history, the Battle of Crysler's Farm (PM delivers remarks at Crysler's Farm) [http://www.pm.gc.ca/eng/node/34486#sthash.fsDUCSuF.dpuf]

г) складнопідрядні речення (13,5%):

You know, there are always things happening, and some of them are scary if you're not ready (PM hosts a question and answer session with Commander Chris Hadfield) [http://www.pm.gc.ca/eng/news/2013/03/15/pm-hosts-question-and-answer-session-commander-chris-hadfield#sthash.8sAt7iH4.dpuf].

У висновку, можемо сказати, що С. Харпер вживає той чи інший структурний тип речення в залежності від ситуації. Наприклад складні речення складносурядні та складнопідрядні речення він вживає в промовах підготовлених заздалегідь; в щоденному спілкуванні він вживає прості речення що робить його виступи більш зрозумілими.

Щодо комунікативної класифікації речень то серед них, у досліджених промовах, найчастіше трапляються речення розповідного типу declarative 62,4%, а решта 37,6%: *As you know, negotiating new economic agreements and opening up new export markets are key elements of our plan to create jobs, spur growth and deliver long-term prosperity for all Canadians* (PM delivers remarks in Dakar, Senegal) [http://www.pm.gc.ca/eng/news/2012/10/12/pm-delivers-remarks-dakar-senegal#sthash.CjGLcKKT.dpuf] і imperative: *"This kind of readiness means everybody involved, at every level, in every function must think big picture and long term. I have no doubt you will rise to these challenges and more"* (PM delivers remarks at the Chief of Defence Staff Change of Command ceremony [http://www.pm.gc.ca/eng/news/2012/10/29/pm-delivers-remarks-chief-defence-staff-change-command-ceremony#sthash.rsWwc3nk.dpuf].

Recipients, you're the people who make this province and this city such a great place to live, and for your efforts on behalf of your fellow citizens, you have been justly nominated to receive this award (PM delivers remarks at a Diamond Jubilee Ceremony) [http://www.pm.gc.ca/eng/news/2012/10/09/pm-delivers-remarks-diamond-jubilee-ceremony#sthash.9eVLKDQh.dpuf].

Результати дослідження свідчать, що засоби звертання у політичному виступі Стівена Харпера виражаються в ініціальній, проміжній і фінальній позиціях в реченні.

Основними елементами прагматичної структури адресованості є прагматичний фокус, котрий відображає найбільш загальні та істотні ознаки дискурсу. Прагматичний фокус виступає зв'язною ланкою між учасниками дискурсу – у випадку політичного–політиком/політологом/журналістом (і його ставленням до дійсності, яку він описує, коментує, аналізує тощо) та читачем/слухачем/глядачем.

Прагматична організація адресованості залежить від використаних у процесі його породження стратегій. Під час творення політичного дискурсу застосовуються такі стратегії: конструктивно-генеративна, що передбачає побудову тексту відповідно до чітко визначених комунікативних завдань: *"We must have none of it. Just as we must continue the struggle against destroyers and murderers of all kinds"* (Statement by the Prime Minister of Canada at the Commemoration Ceremony for the 25th anniversary of the Air India Flight 182 atrocity) [http://www.pm.gc.ca/eng/news/2010/06/23/statement-prime-minister-canada-commemoration-ceremony-25th-anniversary-air-india#sthash.mdrqVzDL.dpuf]; транспозитивна передбачає "переклад" однієї з форм усної комунікації у побудові дискурсу за існуючою або

аналогічною текстовою моделлю, використовується в основному під час створення гасел чи агітацій: “*Canada calls on its allies and partners to recognize that these terrorist acts are unacceptable and that solidarity with Israel is the best way of stopping the conflict*” (Statement by the Prime Minister of Canada in response to the situation in Israel) [<http://pm.gc.ca/eng/news/2014/07/13/statement-prime-minister-canada-response-situation-israel#sthash.ketgIFu3.dpuf>], “...to love our country and defend its freedom to the end” (Prime Minister Stephen Harper commemorates the 90th Anniversary of the Battle of Vimy Ridge) [<http://pm.gc.ca/eng/news/2007/04/09/prime-minister-stephen-harper-commemorates-90th-anniversary-battle-vimy-ridge#sthash.z2BXVxWc.dpuf>]; безадресатна (записи “для себе”) та трансформуюча (пов’язана з переробленням тексту, в результаті якої з’являються тексти інших прагматичних класів) [Wunderlich 1980, с. 302].

Один із методів досягнення прагматичних цілей адресованості є аргументація, у процесі якої найкраще відбувається синхронізація та узгодження думок автора (професійного політика) з думками реципієнта.

Аналізуючи політичні виступи канадського прем’єр-міністра можна стверджувати, що йому не притаманна надмірна емоційна експресія, радше декларативний та аргументативний спосіб звернення до адресата.

Оскільки будь-який текст впливає на свідомість адресата з семіотичної точки зору, то для політичного тексту мовленнєвий вплив є основною метою комунікації у методах ведення якої присутні певні набори лексичних, синтаксичних одиниць та прагматичних настанов.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що вираження адресата у політичній промові є антропоцентричним. Найбільш поширеним засобом вираження адресата у політичній промові є особовий займенник *you* котрий зустрічається у 382 синтаксичних одиницях, що пояснюється самим характером політичної промови, яка орієнтована на адресата. На другому місці за поширенням є пряма номінація виражена колективним адресатом, яка відображається у 26 із 31 виступах і на третьому місці за вживанням пряма номінація виражена індивідуальним адресатом лише у 5 виступах. А також визначено комунікативну класифікацію речення, тобто семантичну структуру вживання адресованості в кінці, середині, та на початку речення. Серед яких найбільшу кількість становлять речення декларативного характеру – 62,4%, а імперативного та питального 37,6%.

Подальші дослідження політичних текстів дозволять виявити мовні засоби вираження як комунікативні стратегії і моделі переконання адресата та адресанта на рівні лексичних та синтаксичних крізь призму загальнолюдських цінностей, розв’язання конфліктів на світовій арені, тощо.

Література

- Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: Підруч. / Ф. С. Бацевич. – К.: Академія, 2004. – 344 с. Карпчук Н.П. Адресованість в офіційному та неофіційному англомовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз) : Автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 Германські мови / Н.П. Карпчук. Н.П. Карпчук; Харк. нац. ун-т ім. В.Н.Каразіна. – Х., 2005. – 20 с. Кондаков І.В. К поэтике адресата (в контексте идей академика Г.В.Степанова) . / И.В.Кондаков // Res philological Сб. ст. Под ред. Д. С Лихачева. – М.: Наука, 1990. – С. 18-29. Корнійко І.В. Звертання як динамічний засіб вираження зверненості мовлення (на матеріалі сучасної німецької мови) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 Германські мови Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / І.В. Корнійко. І.В. Корнійко; Київ. держ. лінгв. Ун-т – К., 2000. – 16 с. Наєр В.Л. Прагматичний аспект англійського газетного тексту/ В.Л.Наєр // Комунікативні і прагматичні особливості текстів різних жанрів. Сб. наук. пр. Вип. 178. – М.: Изд-во МГПИИЯ им. М. Тореза, 1981. – С. 106 – 116. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. / Олена Селіванова.– Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 14 с. Leech G. N. Principles of Pragmatics / G.N. Leech. – Longman, 1983. – 250 p. Wunderlich D. Methodological Remarks on Speech Act Theory // Speech Act Theory and Pragmatics. –Dordrecht, 1980. – Pp.298-304. *The Globe and Mail* [Електронний ресурс] – Режим доступу до видання: <http://www.theglobeandmail.com/news/politics/governor-general-delivers-throne-speech/article14892433/>. *The Globe and Mail* [Електронний ресурс] – Режим доступу до видання: <http://www.theglobeandmail.com/arts/books-and-media/the-quotable-stephen-harper-not-exactly-churchill-but-not-bad-either/article1214563/> . [Електронний ресурс] – Режим доступу до видання: <http://www.pm.gc.ca/>